

Sygn. akt VIII Ca 256/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Rafał Krawczyk (spr.)
Sędziowie:	SSO Małgorzata Kończal SSO Marek Lewandowski
Protokolant:	st. sekr. sąd. Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2014 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniej W. W. działającej przez matkę E. W.**

przeciwko K. W.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu

z dnia 30 stycznia 2014 r.

sygn. akt III RC 783/12

oddala apelację.

Sygn. akt VIII Ca 256/14

UZASADNIENIE

Powódka W. W. zastępowana przez matkę E. W. w pozwie przeciw K. W. domagała się podwyższenia alimentów ustalonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 27 grudnia 2010 r. I C 2355/09 z kwoty 600 zł do kwoty 1200 zł, a po ograniczeniu powództwa - do kwoty 850 zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oddalił powództwo i obciążył Skarb Państwa kosztami sądowymi. Podstawą tego orzeczenia były następujące okoliczności: Alimenty na rzecz małoletniej powódki zostały ustalone wyrokiem rozwodowym z 27 grudnia 2010 r. na kwotę 600 zł. Wówczas matka małoletniej przebywała z nią od prawie 2 lat w W., małoletnia miała niespełna 9 lat, chodziła w A. do szkoły, jej potrzeby były standardowe

w stosunku do wieku. Matka powódki krótko przed rozwodem urodziła kolejne dziecko, zaś bezpośrednio przedtem pracowała i zarabiała ok. 2800 zł miesięcznie, co pokrywało koszty wynajmu mieszkania. Pozwany pracował wówczas na delegacjach poza granicami kraju, zarabiał ok. 5000 zł miesięcznie, nie ponosząc kosztów zakwaterowania ani transportu. Ponościł koszty bieżącego utrzymania a także spłacał kredyty zaciągnięte przez strony w trakcie małżeństwa. Obecnie powódka ma 12 lat, nadal mieszka z matką i 3-letnią siostrą w W.. Jej matka nie pracuje zawodowo, nie zna języka angielskiego Otrzymuje zasiłki child benefit na córki w kwocie 20 i 13 funtów tygodniowo, nadto na budżet rodziny składa się 600 zł tytułem alimentów na rzecz małoletniej powódki i 150 zł funtów płaconych dobrowolnie przez ojca jej drugiego dziecka. Pozwany nadal pracuje za granicą, jego zarobki spadły do poziomu 3800-4440 zł miesięcznie, gdyż sam już ponosi koszty zakwaterowania. Z uwagi na konflikt z matką powódki zaprzestał starań o kontakty. Oceniając powyższe z punktu widzenia ustawowych przesłanek podwyższenia alimentów (art. 138 k.r.o i art. 135 k.r.o.) Sąd I instancji uznał, iż od czasu poprzedniego ustalenia alimentów nie nastąpiła istotna zmiana w zakresie potrzeb małoletniej, a deklarowane w pozwie wydatki nie zostały udowodnione. Sąd zwrócił uwagę na to, że powódka ma 12 lat, jej siostra jest w wieku przedszkolnym, co oznacza, że ich matka winna podjąć pracę, tymczasem nie czyni w tym kierunku żadnych kroków, a całością kosztów utrzymania małoletniej próbuje obciążyć pozwanego.

Powódka wniosła apelację od powyższego wyroku w części oddalającej powództwo do kwoty 850 zł miesięcznie i zarzucając:

1) obrażę prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 135 § 1 k.r.o. poprzez błędną wykładnię przesłanki usprawiedliwionych potrzeb uprawnionej oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego a w konsekwencji nieuprawnione przyjęcie, iż kwota 600 zł wypełnia te przesłanki;

2) sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez błędne i nieuzasadnione przyjęcie, iż:

- nie nastąpiła istotna zmiana w uzasadnionych potrzeb małoletniej powódki pomimo tego, że małoletnia zmieniła szkołę, ze szkoły podstawowej na gimnazjum i znacząco wzrosły wydatki na jej edukację i utrzymanie, których ze względu na miejsce zamieszkania powódki w D. w W.są znacznie wyższe aniżeli przeciętne wydatki na edukację i utrzymanie wP.,
- łączna kwota miesięczna utrzymania małoletniej nie przekracza 600 zł w sytuacji gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, iż miesięczny koszt utrzymania powódki to kwota 370 funtów czyli 1864 zł,

3) obrażę przepisów prawa procesowego, w szczególności:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zupełnie dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego pozostającego w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie iż matka powódki nie wykazała stałych wydatków podwyższających koszt utrzymania powódki, pomimo przedstawienia przez matkę powódki stosownych dokumentów na tę okoliczność tj. rachunków za odzież, żywność.
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w sprzeczności z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego poprzez uznanie iż wydatki wskazywane przez powódkę nie stanowią wydatków zasadnie ponoszonych na dziecko i uzasadnionych jego potrzebami z całkowitym pominięciem stopy życiowej pozwanego i jego możliwości zarobkowych;
- art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd Rejonowy w Grudziądzu w uzasadnieniu wyroku oceny części materiału dowodowego w tym przede wszystkim w zakresie dowodu z przesłuchania stron oraz dowodów z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową w postaci rachunków uzasadniających ponoszone przez powódkę wydatki, mających istotne znaczenie dla ustalenia faktów istotnych dla toczącego się postępowania co uniemożliwia kontrolę merytoryczną wydanego rozstrzygnięcia;

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie na jakich dowodach Sąd dokonał ustaleń wysokości kosztów utrzymania małoletniej, a jakim dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, odmawiając w części wiarygodności zebranemu w sprawie materiałowi dowodowemu na co wskazuje stwierdzenie, że nie nastąpiła istotna zmiana stosunków powodująca wzrost potrzeb małoletniej powódki, mimo udowodnienia ponoszenia przez matkę powódki wydatków na zwiększone potrzeby małoletniej co uniemożliwia kontrolę merytoryczną zaskarżonego orzeczenia;

Wniosła o zmianę wyroku i podwyższenie alimentów do kwoty 850 zł miesięcznie, płatnej z góry do 10 dnia każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia, począwszy od października 2012 r. nadto o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja była bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu.

Ustalenia faktyczne Sądu I instancji są co do istoty trafne, znajdują odzwierciedlenie w przeprowadzonych dowodach, w związku z czym Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne i czyni podstawą swego rozstrzygnięcia. Chybione są zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., a także art. 328 § 2 k.p.c. w kontekście niewskazania dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia. Sąd Rejonowy oparł się na tych dowodach jakie powódka, zgodnie z art. 6 k.c., przedstawiła celem udowodnienia swoich twierdzeń. Pomijając że same twierdzenia zawarte w pozwie i późniejszych pismach były lakoniczne (dotyczyły wydatków na wynajem mieszkania, mundurki szkolny, basen, strój kąpielowy i obiady w szkole), to na ich potwierdzenie został powołany jedynie dowód z przesłuchania matki powódki oraz szereg kserokopii (częściowo w języku angielskim) m.in. paragony, umowa najmu. Już tylko z tego powodu ustalenia faktyczne w sprawie musiały okazać się fragmentaryczne. Koncentrowanie obszernych zarzutów wadliwej oceny dowodów wokół kilku przypadkowych rachunków, umowy najmu oraz dalekich od precyzji zeznań matki powódki było więc nieskuteczne. Sąd Rejonowy nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów postępowania, zaś uzasadnienie zaskarżonego wyroku w najmniejszym stopniu nie utrudnia kontroli instancyjnej.

Istota sprawy, przeniesiona na etap postępowania apelacyjnego, sprowadza się do prawidłowości zastosowania prawa materialnego tj. art. 138 k.r.o. w zw. z art. 135 k.r.o. Zgodnie z art. 138 k.r.o., w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zakres obowiązku alimentacyjnego wyznacza zaś art. 135 § 1 k.r.o., który uzależnia go od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Natomiast w myśl art. 135 § 2 k.r.o. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Przez zmianę stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. należy rozumieć istotne zwiększenie lub zmniejszenie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji lub potrzeb uprawnionego bądź istotne zmniejszenie się możliwości zaspokajania potrzeb własnymi siłami, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie (aż do uchylenia) albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych. Rozstrzygnięcie w przedmiocie opartego o art. 138 k.r.o. żądania podwyższenia alimentów wymaga porównania stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądzającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich obniżeniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 1999r., I CKN 274/99, Lex nr 327915). Proces o zmianę wysokości alimentów ma zatem charakter porównawczy, sprowadzając się do zestawienia poprzednich i obecnych potrzeb uprawnionego i możliwości płatniczych zobowiązanego do alimentacji.

W niniejszej sprawie należało więc odpowiedzieć na pytanie, czy od chwili poprzedniego ustalenia alimentów na rzecz małoletniej powódki nastąpiła zmiana stosunków, a mianowicie czy nastąpił istotny wzrost jej usprawiedliwionych potrzeb a jeśli tak, to w jakim stopniu potrzeby te powinny znaleźć pokrycie alimentach należnych jej od pozwanego. W tej kwestii istotne są następujące uwagi.

Po pierwsze, powódka nie udowodniła, aby w ciągu ok. 4 lat od poprzedniego ustalenia alimentów (niecałe 2 lata w chwili wniesienia pozwu) jej usprawiedliwione potrzeby wzrosły w sposób istotny. W szczególności zmiana szkoły nie zawsze musi wiązać się ze znaczącym zwiększeniem kosztów, tym bardziej jeżeli powódki nie obciąża koszt zakupu podręczników. Z kolei zawarte w pozwie twierdzenia o problemach zdrowotnych powódki nie zostały choćby uprawdopodobnione, nie mówiąc już o udowodnieniu miesięcznych wydatków rzędu 450 zł na leki i wizyty lekarskie. Przyjęcie założenia, że alimenty powinny być podwyższane wyłącznie z uwagi na upływ czasu oznaczałoby, że w tego typu sprawach powód nie ma obowiązku dowodzenia czegokolwiek.

Po drugie, trzeba mieć na uwadze, że do utrzymania dzieci zobowiązani są w równym stopniu oboje rodzice. Zgodnie art. 135 § 2 k.r.o. wkład w utrzymanie dziecka nie musi mieć charakteru finansowego, lecz może polegać na osobistych staraniach o ich wychowanie, i bez wątpienia taki charakter miał przez szereg lat wkład matki małoletniej. Jednak nie da się zaprzeczyć, że wraz z wiekiem dzieci znaczenie tego aspektu maleje, a w przypadku 14-latki trudno mówić o konieczności sprawozdania bezpośredniej pieczy jako wyłącznej formie realizacji obowiązku alimentacyjnego.

Po trzecie, o ile w trakcie poprzedniego ustalenia wysokości alimentów możliwości zarobkowe matki powódki były ograniczone, z uwagi na narodziny kolejnego dziecka, o tyle obecnie braku jej aktywności zawodowej i utrzymywania się ze świadczeń należnych dzieciom nie sposób zaaprobować.

Po czwarte, skoro matka małoletniej nie pracuje, to należy wnioskować że – obok child benefit – koszty utrzymania małoletniej obciążałyby w 100 % pozwanego. Taka sytuacja byłaby niedopuszczalna.

Po piąte, zasada według której dziecko ma prawo do równej stopy życiowej z rodzicami, czyli alimenty powinny korelować z ich zarobkami, nie zwalnia z konieczności udowodnienia zakresu usprawiedliwionych potrzeb dziecka, ani nie może być rozumiana ani jako możliwość zupełnego zwolnienia drugiego rodziców z alimentacji.

Z powyższych względów należy uznać, że nie zachodzą przesłanki do podwyższenia alimentów należnych małoletniej powódce od pozwanego, zarówno z punktu widzenia jej uzasadnionych potrzeb jak i proporcji w jakich koszty jej utrzymania powinni ponosić oboje rodzice. W tej sytuacji fakt, że aktualnie że pozwany jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna, nie miał znaczenia dla wyniku sprawy.

Należało zatem orzec jak w sentencji (art. 385 k.p.c.).